

Gillaren

medlemsblad för Stockholms Spelmansgille

sommaren 2009

Folkmusik och dans med Stockholms Spelmansgille på Stockholms slott på nationaldagen

Stockholms Spelmansgille

Nationaldagen Öppet Slott

Stockholms Spelmansgille (SSG)

grundat 1944

*

SSG

SSG c/o Lennart Olofsson
Rämensvägen 39
12055 Årsta
tel: 070-5827101, 08-6492734
e-post: 08.6492734[snabela]telia.com
postgiro: 56312-2
webbplats: <http://hem.passagen.se/ssg>

Gillaren

medlemsblad för Stockholms Spelmansgille

ansvarig utgivare: Lennart Olofsson
redaktion: Ulf Elf
Gillaren c/o Elf
Eliegatan 4
17273 Sundbyberg
tel: 08-299967
e-post: ulfelf[snabela]live.se
webbplats: <http://hem.passagen.se/ssg>

Hej! Hoppas att du har haft en bra sommar, kanske i hängmattan med vår tidning Gillaren!

Nationaldagen samlades vi från Gillet tillsammans med Stockholms Spelmanslag och andra spelmän och folkdansare på slottet för att medverka i 'Öppet Slott'. Vi spelmän spelade tillsammans och i smågrupper till stor glädje för oss och en stor publik.

Mera om detta på annan plats i Gillaren.

Det blev en härlig dag med folkmusik och dans. Vilken underbar dag med Gillet och Stockholms spelmanslag, tänk att få spela och dansa tillsammans på Slottet. Kan det bli en tradition?

Vilken dag! Tack alla ni som var med och gjorde den här dagen till en stor folkfest. Jag har hört så mycket positivt från så många.

Lennart Olofsson
Styresman Stockholms Spelmansgille

Julfest

Gillet 65 år. Det firar vi med en julfest den 13/12-09, Jakobsbergs Gård Bredäng, huvudbyggnaden. Dagtid, förtäring, musik, dans, muntrationer och en trevlig samvaro.

Information: E-post 08.6492734[snabela]telia.com.

Tel: 08-6492734 eller 070-5827101. Lennart Olofsson.

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften!

Enskild medlem betalar: 200 kronor.

Familjemedlemskap: 250 kronor.

Betalningsmottagare: Stockholms Spelmansgille (SSG).

SSG:s postgiro-nummer: 56312-2.

Ange på inbetalningskortet att beloppet avser medlemsavgift för året 2009 och namn på den/de som avses.

Lennart Olofsson.

Detta är Gillaren utgåva nr 3/2009 årg. 30.
Gillaren utkommer vanligtvis: januari, maj, augusti.
Kommande utgåva: januari 2010.
Text och bilder till januari-Gillaren bör vara redaktionen tillhanda innan julen 2009.

Omslagsbild: slottet nationaldagen 2009.
Foto: Börje Rylander.

Tryck: EO digital AB (pappersupplagan).

Nationaldagen Öppet Slott

bild: Ulf Elf

Klockan i Storkyrkotornet slog åtta slag när jag gick upp för Storkyrkobrinken denna morgon då spelmän från Stockholms Spelmansgille skulle medverka vid nationaldagsfirandet på slottet. Det betydde några minuters sen ankomst till den information för medverkande som skulle börja kl 8 på inre borggården, men det kunde kanske ursäktas med att pendeltågen kör med 30-minuters trafik så dags. Från Västerlånggatan kom ett par, också klädda i landskapsdräkt, bärande på fioleuier. Vid ingången till västra valvet nådde jag upp dem, då de liksom jag hejdades för att vi skulle få namnbrickor som alla medverkande skulle bära. Några andra eftersläntare från Gillet dök också upp. Efter att vi fått information om dagens program och högtalaranläggningen justerats in bar det iväg ner i de djupa källarvalven. Innanför en publikal fanns ett rum, som tjänstgjorde som gemensam "loge", för att tala teaterspråk. Ett par pingisbord avsedda att lägga instrumentlådor på räckte naturligtvis inte till för femtiotalet spelmäns etuier och kläder - golvet och diverse skrymslen fick också nyttjas. I publikalen bjöds vi senare på smörgås med kaffe/te och frukt. Dagens program bestod av tre i stort sett lika delar med början kl 10, resp. kl 14 och kl 16. Varje del tog ca 45 minuter. Klockan 10 öppnades porten till södra valvet och prinsessan Madeleine, eskorterad av riksmarskalken Ingemar Eliasson, promenerade in på borggården mellan dubbla led av spelmän som slöt upp bakom, spelande Gånglåt från Torsåker. Omedelbart efter invigningen började Kungsängens Folkdanslag och KFG, Spånga Folkdansgille samt finska Kasareikka sina uppvisningar i olika "hörn" av borggården. Stockholms Spelmansgille och Stockholms Spelmanslag intog scenen och spelade under ledning av Gunnar Iggendal, och danslagen tog tag i den publik som stod närmast och formade en

långdans. Därefter bjöds upp till Vals och en enkel variant av Engelska. Anders Nilsson och Birgitta Möller presenterade och instruerade. Stockholms Spelmanslag-Stockholms Spelmansgille spelade som avslutning några låtar som vi samövat några kvällar tidigare. Det var fritt fram för spel mellan de tre programdelarna. Från Gillet deltog närmare 20 spelmän och vi samlades vid Slottskaféet. Under Allan Westins ledning spelades gånglåtar, brudmarscher, polskor och schottisar ur Gillets repertoar, vilket tycktes uppskattas av kafégästerna. Vi ambulerade mellan borggårdens "hörn" och intog däremellan förfriskningar i publikalen. Del 2 hade som sagt samma upplägg som del 1. Före del 3 gick vi ut på yttre borggården, där vårt spel inte behövde blandas med andra grupper. Vi fick en publik på uppskattningsvis ett hundratal personer, som visade sin förtjusning genom att dansa, klappa takten och applådera. Visst uppskattas folkmusik! Del 3 inleddes och Gånglåt från Torsåker klingade för tredje gången denna dag på Stockholms slotts inre borggård. Dansgrupperna slet på skosulorna igen, långdansen ringlade runt och en ny omgång nationaldagsfirare fick lära sig dansa Engelska. Undertecknad kunde notera att bland publiken fanns personer som deltagit i dansen vid alla tre delarna. Efter några avslutningslåtar från scenen tågade fanbärare, spelmän och dansare ut från borggården genom södra valvet och den officiella delen av nationaldagsfirandet på slottet 2009 var slut.

Olle Moberg

Stockholms Spelmansgille firade nationaldagen på slottet

Nationaldagen blev en stor dag för oss i Stockholms Spelmansgille, eftersom vi tillsammans med Stockholms Spelmanslag var inbjudna att stå för folkmusikunderhållningen på borggården under dagen. Kungen själv hade framfört önskemål om att vi på nationaldagen skulle fylla borggården med folkmusik och folkdans.

Tillsammans med Gunnar Iggendal och Stockholms Spelmanslag började vi förbereda oss tidigt och var med på deras spelövningar i Triangelkyrkan i Enskede. Där fick vi marschera runt mellan bänkarna i kyrkan för att träna in oss på att kunna spela och gå värdigt samtidigt. Gunnar hade lagt program och särskild vikt lade vi vid Gånglåt från Torsåker, som vi sedan spelade i samband med att vi eskorterade in prinsessan Madeleine efter det att hon låtit öppna slottets portar. Programmet under dagen inbegrep spel från scenen till dans, vi gjorde vad vi kunde för att fylla hela borggården med dans och spel.

Inre Borggården är ju nuförtiden normalt avstängd, men den hålls öppen vid sådana här speciella tillfällen. Fyra folkdanslag medverkade med egna uppvisningar och som dansinstruktörer för allmänheten, som bl.a. blev introducerad till en enkel variant av engelska.

Vi buskspelade mycket på borggården, Allan Westin ledde oss i Stockholms Spelmansgille. Mest applåder fick vi inte när vi spelade utan när vi sjöng, många låtar har ju text också.

Kungen deltog tyvärr inte själv i firandet på borggården eftersom Eskilstuna firade 350-årsjubileum, så Kungafamiljen återsamlades inte förrän sent på dagen inför firandet på Skansen. För oss avslutades firandet med att vi åter spelade när de i de hästanspända vagnarna lämnade slottet för avfärd till Skansen på kvällen. Man hinner tyvärr inte titta så mycket, trots att det inte är vem som helst som passerar förbi, man måste ju koncentrera sig på spelet. Nationaldagen är ju inte vilken nöjeställning som helst.

Fredrik Bruno

bild: Fredrik Bruno

bild: Börje Rylander

Sagt och tyckt om Öppet Slott

Jag är part i målet men jag säger ändå: **Succé!**

Jag vill verkligen framföra ett mycket stort tack för att Ni alla medverkade till att Öppet slott blev ett i alla avseenden lyckat evenemang. Ert hängivna engagemang och Er positiva inställning gjorde att allt fungerade utomordentligt väl. Ni har all anledning att känna Er ödmjukt stolta över att ha varit med om att framgångsrikt genomföra Öppet slott 2009.

Vi hade mellan 25.000 och 30.000 besökare på slottet. Alla föreläsningar och konserter drog mer än fulla hus. Det var näst intill omöjligt att ta sig fram i visningsvåningarna. Allt vi hade att sälja i kaféet tog slut, kanelbullarna redan kl 11.15, smörgåsarna 12.30 och 1500 bakelser var slut kl 14.45. Då fick vi hämta de smörgåsar som fanns kvar i personalvåningen, som vi delade på och sålde i kaféet. Scouterna sålde slut på varmkorven och fick hämta ny i två omgångar och trots detta stod man ändå utan vid 16-tiden. Man sålde fyra gånger så mycket som förra året. Bidraget till Kronprinsessan Victorias Fond blir ungefär tre gånger så stort som ifjor.

Jag vill rikta ett särskilt tack till Er som medverkat i arbetsgruppen och som haft olika ansvarsområden. Ni har gjort en stor arbetsinsats och verkligen levererat! Det är därför lätt och en förmån att få vara projektledare.

Lennart Ahlgren, ståthållare, ordf. i Hovets kommitté för Öppet slott.

Jag vill instämma i vad Ståthållaren sagt. Ett stort och varmt tack till er alla.

Många människor vet nu mer om svensk historia, om Kungens uppgift som Sveriges statschef och om det kulturarv slotten med inventarier utgör. Det är vår uppgift att hjälpa till med det varje dag, men i lördags lyckades ni i eminent hög grad berätta och visa detta.

De allra flesta som kom till slottet i lördags gick mycket nöjda därifrån. Jag hoppas att ni också hade lite roligt och inte bara jobbigt. Ni har i alla fall gjort er förtjänta av ett stort och varmt tack.

Ingemar Eliasson, riksmarskalk.

Mitt varma tack för er enastående glädjefyllda insats på nationaldagen. Jag inhöstar beröm och lovord från alla håll. Det var så uppskattat med er musik och dansen som flöt i olika hörn och överallt annars.

Barbro Hultman, producentansvarig för programmet "Folkmusik och dans" vid Öppet slott, tidigare medarbetare vid Hovets Press- och Informationsavdelning.

Bild: Kerstin Öström

En mycket bra insats. Jag ville bara tacka er än en gång för en mycket fin insats den 6 juni. Alla var mycket nöjda och imponerade av er insats både som personer, grupp och det fina samarbetet som fanns mellan grupperna. Jag hoppas verkligen att detta ger ringar på vattnet för alla och inte minst för folkmusik och dans. Det är alltid ett evigt argumenterande om dess kvalitéer och berättigande som en egen genre i nöjeslivet. Hela tiden anses den konservativ och inte hålla tillräckligt hög kvalité. I lördags visade vi motsatsen och det var många som uppmärksammade detta. Ni gjorde helt enkelt en strålande insats.

Anders Nilsson, ledare av folkdansgruppen Sinkelipass, samordnare av programmet "Folkmusik och dans" vid Öppet slott.

Han har spelat med Gillets legendarer

Det är genom Stockholms Spelmansgille Lennart Stenbäck kommit i kontakt med den svenska folkmusiken. Han har spelat med många av Gillets spelmän. Men det är historia nu. Och här är den. Historien.

Vi fäller upp rockkragarna, drar upp axlarna till öronen och hukar undan regnet som smattrar mot våra paraplyer. Våt kall blåst omringar och invaderar oss. Vi sjunger ”och regnet det bara öser ner”, och det gör det sannerligen. Himlen är grå, regnet är grått, vinden är grå, sjön är grå. Sjön liksom trakten häromkring heter Ådran, och ligger i Huddinge kommun strax söder om Stockholm. Här bor Lennart Stenbäck och hans fru Lilly, och vi är på väg hem till dem.

Den härligt sköna värmen från braskaminen slår emot oss, och likaså doften av nykockt kaffe. Kakor och bullar. Smakar gott.

Lenart är spelman emeritus, född 1922 i Stockholm. Fadern spelade klassisk musik på violin och sonen följde tidigt i sin fars stråkföring

-Jag började spela klassisk musik då jag var i tolv-årsåldern. På musikskolan betraktades jag som totalt omusikalisk. Men jag fortsatte envist och med tiden gick omusikaliteten tydligen över. Sedan dess har jag fortsatt att spela. Fiol, altfiol och nyckelharpa. Först klassiska stycken, sedan till folkdanslag och gammaldansbitar och låtar. Så jag har väl spelat i sisådär lite drygt 70 år. Men numera ytterst sparsamt.

Ordföranden i fdl Apell och granne till Lennart hörde Lennart spela och därmed blev han folkdansspelman i fdl Apell och Ungdomsringen. Turnéer till bl a USA, Sydafrika och Europa. Och spelman för Skansens fdl.

-Låtar har jag spelat till och från mest hela tiden, men riktigt intresserad blev jag när jag träffade Bengt Magnusson. Det här var på 1950-talet. Bengt spelade klarinett och var med i Stockholms spelmansgille. Genom Bengt började jag spela i lag med många spelmän i Gillet. Jag minns speciellt Algot Jorlin. En fin spelman. Vi spelade mycket tillsammans. Andra i Gillet som jag ofta spelade med var Ragnar Karlsson och Gösta Sandström på nyckelharpa och Lennart Bergström på fiol. Och Stig Stikkan' Bergkvist, kanske mest känd som 'far'.

- Att jag alls började spela låtar har jag alltså mycket att tacka Bengt för. Och Stockholms Spelmansgille.

-1960 var jag med och bildade Botkyrka spelmanslag. På 1960- 1970-talet var folkmusiken riktigt i ropet. Alla skulle spela fiol eller dansa polska. Vi spelmän var verkligen mycket efterfrågade. Vi hade hur mycket spelningar som helst på pubar och danslokaler. Jag och Stikkan spelade ofta på musikpubar i Gamla Stan. Det var härliga stunder. Stikkan var en fin spelman och vi hade mycket skoj ihop.

Lennart Stenbäck

På sina resor kors och tvärs i landet till spelmansstämmor, spelade Lennart med många andra av den tidens storspelmän. Bland andra Eric Sahlström, Gustav Wetter, Knis Karl, Viksta-Lasse.

-Att spela med Viksta-Lasse var verkligen roligt. Lasses stråke for fram och tillbaka, upp och ner och hit och dit och överallt. Och så skrattade han. Och berättade. Ibland hittade Lasse på en ny låt, och när vi andra spelmän ville att Lasse skulle ta om låten så att vi kunde lära oss den, kom han inte ihåg den. Åtskilliga bra låtar har alltså bara blivit spelade en enda gång. Men ibland hände det att någon hade en bandspelare igång. Så då kunde både Lasse och vi andra lära oss Lasses nykomponerade låt. Och många fina låtar blev det. Lasse kommer jag aldrig att glömma.

-Jag spelade mest upplandslåtar. Jag spelade upp inför Zornmärkes juryn i Borås 1959. Jag spelade upplandslåtar på fiol och för det fick jag en bronsmedalj. Stig Bergkvist spelade också till sej en bronsmedalj.

-Folkmusiken har gett mej många fina minnen. Som när kungen och Silvia skulle gifta sej. Kvällen före bröllopet var det stor gala på Operan. Kjerstin Dellert gjorde succé med ”äh, Carl Gustav”. Och massvis med

spelmän med Sven Härdelin som spelledare. Och många spelkamrater från Gillet var också med. En mäktig och oförglömlig upplevelse.

-Ett annat roligt minne har jag från Norrbo dagen innan Delsbostämman. Jag och några spelkamrater hade spelat hela kvällen och när det blev sen natt fortsatte vi att spela på hotellet. Men vi dämpade ljudet genom en klädnypa på stallet på våra fioler. Men så öppnas dörren till vårt rum och in kommer några hälsingespelmän och undrar varför vi spelar så tyst. Dom säger åt oss att ta bort klädnyporna. Men om vi stör kommer inte länsman då? undrar vi. Ingen fara, säger dom. Under Delsbostämman låser vi alltid in länsman i finkan så att han inte ska ställa till med nå't. Och sen så spelade vi allihopa hela natten. Utan klädnypa på stallet.

På CD-spelaren snurrar en skiva med Botkyrka spelmanslag, inspelad live på Lennarts veranda. Man anar musiken i Lennarts pigga ögon och fotstampen är igång. Härliga låtar. Polskor och andra gammaldansbitar.

Eftermiddag har blivit kväll. Det börjar skymma. Vi plockar ihop våra pinaler. Lilly undrar om vi vill ha flädersaft. Egenproducerad. Det vill vi.

Lennart och Lilly

Det har slutat regna, men vinden har friskat i ordentligt. Vi sjunger ”vårvindar friska”. När vi passerar några fläderbuskar gör vi tummen upp.

text: Ulf Elf foto: Lillemor Byström, Ulf Elf

Stockholms Spelmansgille hösten 2009

ONSDAGSGRUPPEN onsdagar kl 18.00-21.00 Norrtullsgatan 12M
samling kl 17.56 pga portvakt. Sen ankomst ring Helen Grid 070-9851892

september 2, 16
oktober 7, 21
november 4, 18

GILLESTUGA söndagar kl 13.00-16.00 Jakobsbergs Gård Bredäng
samling Onsdagsgruppen kl 11.30, övriga spelmän kl 12.20

september 27
oktober 25
november 22

låtar för Onsdagsgruppen

september

Schottis fr Grästorps (G)	J38 CD2:22
Dans på Kolbotten, polska (Gm)	J12 CD1:17
Glötelåt'n, polska (D)	J20 CD1:29
Birgers hambo eft Tore Sander (D)	AK
Forsmans polska (DG)	G14
Alfred på Hultet, polka (D)	AK

oktober

Hopswals fr Stockholm, polka (GD)	J29 CD2:7
Slängpolska fr Kumla (G)	J43 CD2:31
Bertils polkett (G)	J42 CD2:30
Tre strömmingar, polska (D)	DA2002
Vad jag har lovat, polska (C)	AK
Söderstens 'Silkesvals' (Gm)	G4

november

Marsch fr Bullaren (A)	J5 CD1:4
Polska fr Täsjö (G)	J41 CD2:29
Reijländer fr Eidskogen (G)	J35 CD2:17
Vallåtopolskan (DmGm)	AK
Muskövalsen av Anders Lindgren (G)	G250
Lantzens julpolska (Dm)	SV1:7

allspelslåtar

september

si go'afton, Älvdalen (D)	AK
Kumlapolskan eft Zuaw (G)	AK
brudmarsch, 'Jämtlandssången' (Dm)	G64
Forsamlingen av J-E Öst (DG)	G146
Skålsbergslåten, polska (G)	AK
Björklingemarschen (C)	G51

oktober

Päbel Britas bufärdsmarsch (G)	PB698
Stens vals (D)	PB562
Båtsman Däck, polska (G)	AK
Klövsjö brudmarsch (D)	AK
Gladers polska (D)	G217
Stockholmslåten (A)	J30 CD2:8

november

Skänklåt fr Husby-Oppunda (D)	G10
Vals eft Hultkläppen (A)	AK
Uppsalapolskan fr Malung (D)	PB1220
Babba-Lisas hyfs'n, polkett (G)	AK
Vendelpolskan (G)	J34 CD2:15
Trettondedagsmarschen (A)	G203

G SSGs låtsamling
J Jubileumslåtar 2007+CD
DA Dala/Bingsjö-häfte (år)
PB Paul Bäckström: låtar från Dalarna
SV Sörmländska visor
AK annan källa

Qlaqqarna i taqet på Riddarsporren

Lördagen den 23 maj bjöds det till fest på Riddarsporren för alla boende, det var ettårsjubileum för Borådet vid Riddarsporrens seniorboende med dukade bord, sånghäfte och sedermera även något slags små mystiska 5-cl-buteljer med flytande innehåll. Gillets spelmän var inbjudna för att ytterligare förhöja stämningen och tio glada spelmän och spelquinnor mötte upp under vår spelfogde Allan Westins ledning. Först en timmes repetition och genomgång av programmet i vår spelhåla, och därefter var det dags att tåga in i festsalen under Gärdebylåtens muntra marschtoner. Vi spelade sen i flera omgångar, och inte nog med det, Allan fick också dra vinstlotterna i deras lotteri. Låtar som Källarvalvet (med sång förstås), Svensk-Anna, Kallvalsen, Ingrid Dardel, Idre, Glanshammar, Karis Per, Emma, ja listan kan göras lång. Åke Jansson deklamerade.

Det är tacksamt att spela våra traditionella låtar, här är vi ju också på vår mammas gata, med en publik som ännu är oförstörd av rockmusikens fördärliga inflytande. Spontana applåder varvades med egna önskemål, vi fick spela både Jämtlandssången och Gotländsk Brudmarsch. Själva stämde de också upp i allsång med än den ena rusdrycksvisan efter den andra. Till detta bjöds på god mat, en festtallrik med både lax och kyckling. Festligheterna avslutades med att vi spelmän och dito quinnor tågade ut exekverande Rättvikarnas gånglåt, hur festen fortsatte för de övriga förtäljer inte historien. Nedtecknat i sus och dur.

Fredrik Bruno (text och bild)